

ℓ

MICHAEL VALLINDER

Miraklernas höst

**ROMANUS
& SELLING**

Citatet på s. 158 är översatt av Gunilla Nordlund.

Ordförklaringarna på s. 283 resp. s. 292
är hämtade från svenska.se/so/

Romanus & Selling
Box 3159, 103 63 Stockholm
info@romanusochselling.se
www.romanusochselling.se

ISBN 978-91-89949-17-1
Copyright © Michael Vallinder 2025
Omslag: Lisa Benk
Tryck: ScandBook, EU 2025
Första tryckningen

Till Eva

Första delen

Den första resan

Havet var blygrått och horisonten stank av diesel. Det var inte så här hon föreställt sig sin första resa, men det var så det var.

Det var mycket som var.

Det var fredagen den 16 oktober 1953. Färjan från Trelleborg var på väg till Sassnitz. Hon var en oerfaren resenär.

Hon åt en räksmörgås i restaurangen, drack ett glas vitt vin. Några av de fåtaliga gästerna, mest lastbilschaufförer vad det verkade, betraktade henne forskande. Det tillhörde inte vanligheterna att en ung kvinna reste ensam. Det gjorde henne inget att de tittade. De visste inte vem hon var eller vart hon var på väg. Eller varför.

Överfarten till Sassnitz skulle ta fyra timmar. Därefter hade hon en lång tågresor med byte i Berlin-Lichtenberg framför sig. Sin slutdestination skulle hon inte nå förrän strax efter midnatt. Hon öppnade sin väska och kontrollerade att passet låg där det skulle, för vilken gång i ordningen visste hon inte. Sedan skrapade hon bort

majonnäsen från det ljusa brödet, den påminde henne om sperma.

Hon hade en morbror som hade för vana att smyga in i hennes mors klädkammare där han luktade på underkläder samtidigt som han onanerade vilt. Det var något fel i huvudet på honom. Morbror August.

Morbror August var en av de saker som var. Han var också en av få människor i Småland som varken brydde sig om Jesus eller pengar. Han gjorde dagsverken i skogen och kom och gick som han ville, utom på söndagar då det hölls kyrkkaffe i Östregård. Då var han portförbjuden eftersom Margaretas mor inte ville att församlingsgästerna, eller Gud, skulle se August, än mindre höra honom.

Veckans övriga dagar kunde han dyka upp lite när som helst. Ibland satt han i köket och bläddrade i Värnamo Nyheter. Det såg ut som om han läste, men det gjorde han inte. Han hade bara lärt sig nedteckna tio bokstäver, vad de representerade hade han inga begrepp om. Enda gången han hade någon nytta av sina bokstäver var när han grep sig an korsordet i tidningen. Då fyllde han mödosamt i de tomma rutorna med den begränsade arsenal av alfabetet han hade till sitt förfogande. Någon meningsfull lösning var han aldrig nära, men han såg alltid mycket nöjd ut när han var färdig.

Det var inte hans fel att han var som han var, det var ingens fel, det var en av de sakerna i livet som bara var, och hennes mor menade att Gud hade en mening också med August. Inte ens när han smög in i hennes klädkammare

och luktade på hennes underkläder kunde hon bli arg. Det var bättre att han gjorde det i hennes klädkammare där ingen, varken Gud eller människa, kunde se honom.

Skåpa, kallade hon det. *Står du här och skåpar dig nu igen, August*, kunde hon säga när hon kom på honom. Sedan ropade hon på Margareta. *Margareta! August har skåpat sig igen. Du får komma och torka upp.* Och Margareta gick ner i källaren och fyllde en spann med hett vatten och såpa och försåg sig med trasor för att avlägsna den präktiga satsen småländsk säd som väntade på henne. Det var fullständigt vidrigt. Att äta majonnäs var inte att tänka på.

Hon såg ut genom det solkiga fönstret, drack av vinet, men ratade resten av smörgåsen. Ett behagligt lugn spred sig i kroppen. Sinnevärlden var inte längre lika påträngande och hon kände något som liknade förtröstan. Den oro hon levt med under de senaste veckorna vek undan.

Det var bara Ulla-Karin som visste att hon åkt, hon hade inte sagt något till någon annan. Förmodligen skulle ingen märka att hon var borta. Det var alltid mycket folk i Östregård: Johns affärsbekanta, folk från Missionskyrkan, kamrater till hennes bröder, August, grannar. En människa mer eller mindre gjorde ingen större skillnad. Det var i alla fall vad hon hoppades. Vad hon skulle säga om någon upptäckte att hon var borta visste hon inte.

När det var en timme kvar av båtresan gick hon ut på däck för att se om hon kunde få en skymt av Kap Arkona. Hon hade hört namnet på radions sjöväderrapporter

sedan hon var liten och alltid tyckt att det lät olycksbådande. *Kap Arkona.*

Luften var kall och vinden blåste runt i hennes hår. Det låg en lätt dimma över havet, men hon tyckte sig skönja den höga vita klinten hon läst om. Bortom klinten fanns bara en ändlös rymd av hav och himmel. Ett stort omtumlande ingenting. Hon tyckte inte om det.

Strax väster om Hult låg en insjö som hette Hindsen. Hon tyckte inte om den heller. Hon hade suttit där vid stranden och frusit fler gånger än hon ville minnas och väntat på att Evert, hennes äldre bror, skulle komma.

Hon skulle aldrig glömma hur det var att sitta där och vänta på honom och inte veta hur illa det skulle vara. Det var där vid Hindsen som hon insett att världen inte var klok. Vad som helst kunde leda till vad som helst. En dyrt inköpt flygel ledde till att Evert fick så mycket stryk att hans huvud till sist gick sönder. Flygeln var det första föremålet hon lärde sig hata. Det skulle bli flera.

Flygeln hade levererats från Stockholm. I samma leverans kom också ett vackert kartotek i körsbärsträ. Kartoteket hade burits in på hennes fars kontor på bottenvåningen i Östregård. Vilka uppgifter han tänkte samla i kartotekslådorna visste ingen.

Östregård var deras tredje hus i Hult. Det låg på en höjd och liksom blickade ut över byn. Det var det finaste och mäktigaste huset i det lilla samhället. Deras första hus hette Lyckebo och låg nära stationen. När Johns firma sedan hade börjat växa hade de flyttat till Solhem. Strax därefter

hade John valts in i Missionsförsamlingens styrelse. När de några år senare flyttade till Östregård blev han församlingens ordförande. Familjens instrument hade gjort en motsvarande resa. I Lyckebo hade Anna suttit med Evert i knäet och lärt honom spela på den tramporgel hon fått i morgongåva av John, i Solhem hade de haft ett riktigt piano och i Östregård alltså en flygel. Steinway & Sons.

Det berättades att Evert sett ut som en ängel när han var liten och att han hade spelat som en gud när han var tio. Han hade varit tolv när de flyttade till Östregård och det änglalika utseendet var sedan länge borta. Hans ansiktsdrag hade blivit grova, läpparna köttiga och humöret svårt. Det enda han verkligen hade brytt sig om var att spela. Anna hade brukat sitta och lyssna i den blå sammetsfåtöljen som John köpt åt henne. Ibland hade hon bett honom spela *Frösöblomster* av Wilhelm Peterson-Berger eller någon av de religiösa visor hon tyckte så mycket om, *Blott en dag* och andra.

Det som sedan hände gick inte att förstå.

Efter ett halvår av renoveringar och inköp av nya möbler hade John och Anna bjudit in till det första kyrkkaffet i Östregård; det var dags att låta församlingsmedlemmarna beskåda prakten. Det hade varit som en kröning. John skulle officiellt upphöjas till den främste i byn. Det var hit, till detta hus och detta ögonblick, han strävat i hela sitt liv. Det hade utlovats musik på den fina flygeln, Evert skulle spela för de prominenta gästerna. Men det blev aldrig någon musik. Evert hade vägrat att spela och John

hade tagit in honom på kontoret för att prata allvar, men inget hade hjälpt. Evert vägrade att spela och det hade inte funnits något John kunde göra.

Blamagen hade varit smärtsam. Den främste mannen i Hult hade ingen ordning på sina egna ungar. John hade hållit masken och gått runt och pratat med besökarna, förevisat det fantastiska huset. Hans röst hade varit lika kraftfull som vanligt, men halsen hade flammats i rött. Kyrkoherden, provinsialläkaren och Everts lärarinna, som var särskilt inbjudna till tillställningen, hade betraktat honom medlidsamt.

Så snart den sista gästen lämnat Östregård hade John gått upp till ovanvåningen och hämtat Evert på hans rum. Hans grova fingrar hade grävt djupt ner i nackköttet på pojken medan han förde honom framför sig, steg för steg ner för trappan. Ansiktet var likblekt av smärtan från de skoningslösa händerna, men Evert hade inte sagt ett ljud medan de fortsatte ner i källaren. Huset hade varit stilla, det enda som hördes var källardörren som slog igen. Sedan ett kvävt skrik, därefter bara tystnad.

Margareta hade stått vid dörren till källaren och inte vetat vad hon skulle göra. Hon visste att hon måste göra något. Hon visste också att hon inte kunde göra något.

Måste. Kunde inte.

När Evert hade skrikat en andra gång hade hon sprungit ut genom köksingången och fortsatt att springa tills hon kom fram till Hindsen. Skammen följde henne som en skugga.

Det var den kvällen hon lärde sig att hata vatten.

Hon hade suttit på stranden och sett ut över det svarta vattnet. Hon visste att John kunde vara skoningslös, hon hade sett vuxna män lämna både Solhem och Östregård i tårar. Hennes längtan bort, en längtan som hon var född med, hade aldrig varit starkare än den kvällen.

”Jag hoppades att du skulle vara här”, hade Evert sagt när han till sist kommit till sjön.

”Jag hoppades att du skulle komma”, hade Margareta svarat.

Sedan hade de inte sagt så mycket.

En huggorm hade simmat över vattnet och ringlat upp på land, rakt mot dem. Det var som den hade sikte på just henne. Det fanns något djupt obehagligt med ormar som simmade, det var som om ondskan var dubbel. Ormens gift, sjöns djup. I vanliga fall skulle Evert ha skrattat åt hennes rädsla, det fanns inget i skogarna eller sjöarna som skrämde honom, men den kvällen sa han inget, han retade henne inte som han annars kunde göra. När ormen närmade sig grep han den snabbt bakom huvudet och slängde den långt in i skogen.

Sedan hade han börjat berätta. Brottstycken av det som hänt i källaren. Margareta fick lägga pussel för att förstå.

Det var ögonen med de enorma pupillerna. Det var ansiktet som var rött. Det var de svullna ådrorna. Det var livremmen som dragits ur byxorna. Det var tröjan som John slitit av honom. Det var livremmen som rappade över ryggen. Det hade varit det första skriket. Och sedan

Everts tystnad. En tystnad som drivit John att slå allt hårdare, som om de uteblivna skriken bara stegrade hans ursinne, som om det var skriken han sökte. Tystnad hade varit enda sättet att neka John den tillfredsställelse han försökte piska sig till. Slagen hade inte gått att förutse. Ibland hade John gjort långa uppehåll, ibland hade slagen kommit i tät följd. Det var inte förrän han vände på bältet och slog med livremmens spänne över njurarna som han lyckades tvinga till sig ett sista skrik.

Efter det hade det varit över.

Ursinnet hade lämnat John och för ett ögonblick hade han sett nästan frälst ut, som om han upplevt någon form av förlossning och att allt nu var ställt till rätta. Sedan, nästan omedelbart, hade ruelsen kommit över honom. Ångern. Det hade sett ut som om han ville säga något, men Evert hade inte stannat för att lyssna. Han hade dragit sin tröja över huvudet och lämnat källaren utan ett ljud.

”Gör det mycket ont?” hade Margareta frågat när Evert slutat att berätta.

”Det bränner som eld.”

Det bränner som eld.

På vägen hem hade de gått förbi den gamla kvarnen vid Hindsens utlopp. Kvarnen var övergiven sedan många år och tjänade numera som hem åt ett oräkneligt antal råttor. De stannade till och kastade stenar efter djuren.

Evert var elva år, Margareta tio.

Nästa morgon hade det varit dödstyst i Östregård.

Flygeln stod svart och stum i finrummet. Evert hade fällt ner locket över tangenterna.

Hon såg ljusen från Sassnitz och gick tillbaka till restaurangen. Chaufförerna drack kaffe och rökte, någon gav henne en hastig blick. Uppbrottet närmade sig.

